

A szubjektív életminőség vizsgálata Zsobokon

Kassai Zsuzsanna – Somogyvári Edina

Bevezetés

Az 1960-as évektől a fejlett nyugati országokban a társadalom fő célkitűzése már nem a gazdasági növekedés volt, hanem az emberek életminőségének a javítása (Ercsely, 2010; Káposzta – Nagy, 2013). Egyre több életminőséggel kapcsolatos kutatás indult, az életminőség mára mind a köznyelvben, mind a társadalomtudományi szakirodalomban gyakran használt fogalom. Még ma sincs azonban egy egységes, általánosan elfogadott definíció az életminőség jelentésére, mert az egyes szerzők gyakran mást értenek ez alatt. Egyes szakemberek az életminőséget az élet anyagi dimenzióival azonosítják (Varga, 2002; Andorka, 2003). Farkas (2009) szerint azonban nem lehet leegyszerűsíteni ezt a fogalmat a társadalom egészségi állapotára és anyagi javakkal való ellátottságára.

A kutatásunk során Allardt életminőség-definícióját használtuk, amely szerint háromféle alapvető emberi szükségletet különböztethető meg:

- a „having” vagyis a birtoklás dimenzióját (az anyagi javaknak és a nem személyes szükségleteknek felel meg),
- a „loving” vagyis a szeretet dimenzióját (a szociális szükségletek, az emberi kapcsolatok tartoznak ide) és
- a „being” vagyis a létezés dimenzióját (a személyes fejlődés szükségleteit, az önmegvalósítást foglalja magában).

Allardt az első dimenziót életszínvonalnak, míg az utóbbi kettőt életminőségnek nevezte. Elégedettségnek hívta az anyagi dimenzióval és boldogságnak az életminőséggel kapcsolatos szubjektív véleményeket (Andorka, 2003; Havasi, 2009).

Az életminőség mérése során gyakran megkülönböztetnek egy szubjektív és egy objektív dimenziót. Míg az objektív dimenziót elsősorban a „jólét” (welfare) fogalmával lehet leírni, amelybe többek között a jövedelem, a fogyasztás, az egészségi állapot, a műveltség, a közbiztonság és a szabadidő tartozik, addig a szubjektív dimenziót leginkább a „jóllét” (wellbeing) fogalmával lehet lehatárolni, amely a társadalom tagjai számára a pénzben nem mérhető szellemi javakkal való ellátottságot jelenti. Jelen tanulmányban az utóbbit, a zsoboki lakosság szubjektív életminőségét vizsgáljuk.

Hegedűs (2001) szerint a szubjektív mutatóknak három nagy csoportja különböztethető meg: 1. személyes véleményeken alapuló mutatók, amelyek közvetett módon mérik a társadalmi jólétet; 2. a személyek "jólétészleléseit" tartalmazó mutatók; 3. azok a mutatók, amelyek a kérdezett személy saját vagy társadalma helyzetének szubjektív felmérésén túl minősítik is ezt a helyzetet. Ide tartoznak tipikusan azok a kérdések, hogy a kérdezett mennyire elégedett, mennyire boldog. Mi a harmadik csoportba tartozó mutatókat alkalmaztuk felmérésünk során. A következő fejezetben ismertetjük a kutatásunk módszertanát.

Alkalmazott módszerek

Az életminőség objektív oldalát az ember életfeltételeinek együttese alkotja, míg a szubjektív oldal az ezeknek a feltételeknek a személyes értékeléséből és a hozzájuk fűződő érzésekből áll (Havasi, 2009). Fekete (2006) szerint az életminőség objektív elemeit az objektív jólét mutatóival mérjük, míg a szubjektív összetevőit az elégedettségre vonatkozó kérdésekkel. A szubjektív életminőség mutatókat gyakran szokták attitűdkérdésekkel mérni (pl. Mennyire elégedett a jövedelmével?). Ilyenkor a válaszadók például egy skálán választhatják ki az attitűdjüket kifejező értékeket (Márfi, 2007). A kutatásunk során mi is ezt a módszert alkalmaztuk. A nyolcvan zsoboki háztartásban végzett kérdőíves felmérés és a lakosokkal készített interjúk során rákérdeztünk a zsobokiak személyes életterületeikkel való elégedettségére. A válaszadók négyfokú skálán (1. nagyon elégedetlen; 2. elégedetlen; 3. elégedett; 4. nagyon elégedett) jelölték, hogy mennyire elégedettek az életük különböző részterületeivel. Allardt életminőség-definíciója nyomán a „having” dimenzió keretében a jövedelemmel, a munkával, a házzal, a környezettel, a közbiztonsággal, az egészségi állapottal kapcsolatos elégedettséget; a „loving” dimenzió keretében a település közösségi életével való elégedettséget; míg a „being” dimenzió keretében az iskolai végzettséggel és a szórakozási lehetőségekkel való elégedettséget vizsgáljuk. Ezek számtani átlagát véve meghatároztuk az élettel való általános elégedettség szintjét is. A szakirodalom alapján ugyanis az élettel való elégedettség az élet különböző területein szerzett tapasztalatokkal és az ezzel kapcsolatos elégedettséggel magyarázható (Ercsey, 2010).

Tanulmányoztuk a zsoboki lakosok általános boldogságérzetét is egy ún. boldogság-index segítségével. A szakirodalom (lásd pl. Havasi, 2009) alapján előzetesen azt feltételeztük, hogy a kitűzött és az elért életcélok, valamint a sikerérzet jelentősen befolyásolja az emberek boldogságérzetét. Ezért megkértük a válaszadókat arra, hogy írják le, hogy mik a legfőbb életcéljaik, mit szeretnének elérni a magánéletükben és a munkájuk során, majd rákérdeztünk arra is, hogy ezeket a célokat milyen mértékben sikerült megvalósítaniuk, valamint, hogy mennyire

érik sikeresnek, illetve boldognak az életüket. Megvizsgáltuk, hogy a szubjektív életminőség három területe – az életcélok megvalósulása, a sikeresség és a boldogság között – van-e összefüggés. Megállapítottuk, hogy mindhárom változó szignifikáns kapcsolatban áll egymással, ám egyik sem fedi le a másikat teljesen.

A válaszadók mindhárom kérdés esetében 1-4-ig terjedő pontszámot adhattak az érintett területekre. Ezután meghatároztuk a három kérdés összesítésével előálló boldogság-indexet. A boldogság-index értékeit a következő négy kategóriába soroltuk: nagyon boldog (11-12 pont), elég boldog (8-10 pont), nem elég boldog (5-7 pont), nagyon boldogtalan (3-4 pont).

A kérdőíves felmérés mellett interjúkat is készítettünk, hogy feltárjuk elégedettséggel és boldogsággal kapcsolatos eredmények okait. A primer kutatás során nyert adatokból gyakorisági megoszlásokat számoltunk, és az eredményeket diagramok segítségével következő fejezetekben mutatjuk be. A szakirodalom (lásd pl. Havasi, 2009) alapján a demográfiai háttérváltozók és a szubjektív életminőség egyes dimenzióival való elégedettség között szignifikáns kapcsolat áll fenn. Ezért a saját mintánkban keresztábra-elemzéssel mi is vizsgáltuk az élet különböző területeivel való elégedettség mértéke és az életkor, a nem, az iskolai végzettség valamint a családi állapot közötti összefüggéseket. Végül keresztábra-elemzéssel azt is feltártuk, hogy az étellel való egyes elégedettségi területek milyen erős kapcsolatban állnak az általános boldogságérzettel, hogyan befolyásolták annak alakulását.

40. ábra: Leselkedők Felszegen

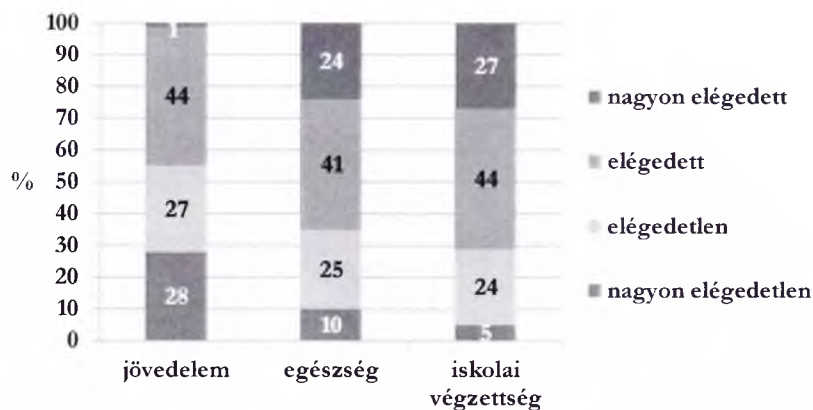
Farkas Tibor felvétele

Elégedettség Zsobokon

Először az életminőség azon dimenzióiról számolunk be, amelyekkel a legkevésbé elégedettek a zsobokiak a felmérésünk alapján (lásd 41. ábra). A legalacsonyabb értékeket a jövedelemmel való elégedettségük kapcsán kaptuk. A megkérdezetteknek több mint a fele (55%-a) nem elégedett a jövedelmével, és ebből 28 százalék nagyon elégedetlen. Ezzel szemben a válaszadók közel fel (45%) elégedett, ám ebből mindössze csak egy százalék az, aki nagyon elégedett a jövedelmével. A keresztábra-elemzéseink alapján a válaszadók neme, kora, iskolai végzettsége illetve a családi állapota szignifikánsan nem befolyásolja a jövedelemmel való elégedettséget.

A felmérés alapján a zsobokiak több mint egyharmada (35%-a) elégedetlen az egészségi állapotával (lásd 41. ábra). A kedvezőtlen eredményekben jelentős szerepe van annak, hogy az időskorú válaszadók aránya igen magas volt a mintában, hiszen a válaszadók fele 60 éven felüli. Ennek ellenére 65 százalékuk mégis elégedett az egészségével. Az egészségi állapottal való megelégedettség sem függ össze szignifikánsan a válaszadók nemével, családi állapotával, illetve iskolai végzettségével.

41. ábra: Elégedettség Zsobokon I.

Forrás: A falukutató tábor kérdőíves felmérése, 2013

Az iskolai végzettséggel való elégedettség ugyan jóval kedvezőbb képet mutat, mint a jövedelemmel kapcsolatos értékek, hiszen a válaszadók 71 százaléka elégedett volt e, ám így is lényegesen magasabb az elégedetlenek aránya (29%) téren (lásd 41. ábra), mint a többi vizsgált tényező esetében. A felmérést követően azt feltételeztük, hogy ennek az az oka, hogy meglehetősen alacsony a zsoboki válaszadók iskolai végzettsége, hiszen egynegyedük kevesebb, mint nyolc, 22 százalékuk pedig nyolc osztályt végzett. Nem mutatható ki azonban szignifikáns statisztikai összefüggés a mintában a megkérdezettek iskolai végzettsége és az ezzel való

megelégedettség között, mivel azok közül, akik nem fejezték be az általános iskolát, sokan elégedettek, míg a magasabb végzettségűek közül többen elégedetlenek voltak az iskolai végzettségükkel. Továbbá nem mutatható ki szignifikáns kapcsolat a válaszadók iskolai végzettségükkel való elégedettség és a nemük, illetve a családi állapotuk között sem.

A 42. ábrán azok a tényezők láthatóak, amelyekkel a leginkább meg vannak elégedve az itt lakók. Megállapítottuk, hogy a zsobokiak túlnyomó többsége elégedett a házával, a környezetével, a közösségi élettel és a közbiztonsággal a településen.

Az életminőség általunk vizsgált dimenziói közül leginkább a lakókörnyezetükkel elégedettek a zsobokiak. A válaszadók 93 százaléka elégedetten nyilatkozott a környezetéről. A zsobokiak gyakran említették, hogy szeretik a település szép természeti környezetét, a tájból áradó csendet és nyugalmat, a jó levegőt. Csupán három százalékuk volt elégedetlen és négy százalékuk nagyon elégedetlen. A nagyon elégedetlen válaszadók valamennyien munkanélküliek voltak, akik elköltöznének a településről, ha máshol munkát szerezhetnének. Az elégedetlenek valamennyien nyugdíjasok voltak, akik ugyan nem költöznének el Zsobokról, ám gondot okoz számukra az elszigeteltség, a dombokon való gyaloglás, a 2,5 km-re található vasútállomás megközelítése és a vezetékes víz hiánya. A keresztábra-elemzések alapján megállapítottuk, hogy a lakókörnyezettel való elégedettség alakulását nem befolyásolja szignifikánsan a válaszadók kora, neme, családi állapota és az iskolai végzettsége sem.

A megkérdezettek csaknem 60 százaléka elégedett a saját házával, egyharmada pedig nagyon elégedett (lásd 42. ábra). Csupán nyolc százalékuk nyilatkozott úgy, hogy elégedetlen, és nem akadt olyan válaszadó, aki nagyon elégedetlen lenne.

42. ábra: Elégedettség Zsobokon II.

Forrás: A falukutató tábor kérdőíves felmérése, 2013

A falukutató táborban mi azt tapasztaltuk, hogy a lakott házak többsége viszonylag jó állapotban van, és rendezett az udvara. A kérdőíves felmérésből az is kiderült, hogy a válaszadók

túlnyomó többsége nem költözne el a faluból, aminek az egyik legfőbb oka éppen a szülőházhöz való erős érzelmi kötődés. Kiderült, hogy a válaszadóknak a családi házukkal való megelégedettsége sem függ össze szignifikánsan a korukkal, a nemükkel, a családi állapotukkal és az iskolai végzettségükkel sem.

A közösségi élettel való megelégedettség foka is igen magas Zsobokon, hiszen a lakosság 91 százaléka kifejezetten elégedett volt e téren (lásd 42. ábra). Szinte mindenki csak pozitívumokat említett a közösségi élettel kapcsolatban. Ottlétünkkor személyesen is megtapasztaltuk a helyiek kiváló együttműködési készségét, az interjúk során nyitottak, kedvesek és segítőkészek voltak velünk. Emellett több helyi rendezvényen is vendégül láttak minket.

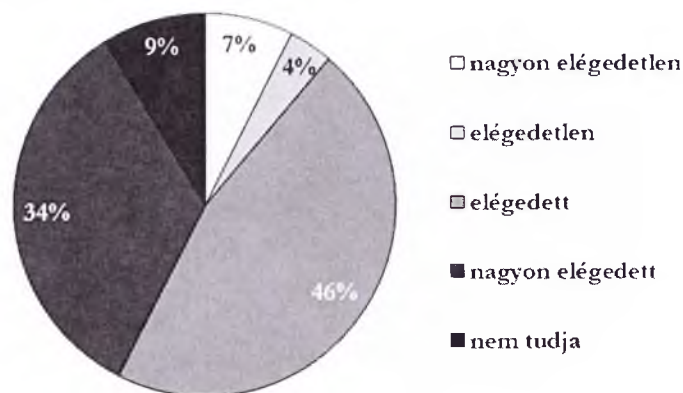
Csupán kilenc százalékuk elégedetlen a közösségi élettel, és nincs olyan válaszadó, aki nagyon elégedetlen lenne. Az elégedetlenek többsége szerint korábban (amikor a templomot és az iskolát felújították és megépült a gyermekotthon) erősebb volt az összefogás a faluban, ma már kevésbé egyenesek az emberek, többen irigyek a másokra. A válaszadóknak a közösségi élettel való elégedettségi szintje nem függ a válaszadók korától, nemétől, családi állapotától, iskolai végzettségétől, tehát a demográfiai tényezők nem határozzák meg a közösségi élettel való elégedettség mértékét.

A közbiztonság rendkívül jónak mondható a településen, az elégedett válaszadók aránya meghaladja a 90 százalékot, és közülük 51 százalék nagyon elégedett (lásd 42. ábra). A falu lakói jól ismerik egymást, az idegenek azonnal feltűnnek a faluban. A helyiek egymás iránti bizalmát mutatja, hogy a házak többségénél nyitva álltak a kapuk az ott tartózkodásunk alatt. Az elmúlt években csupán néhány betörés történt, azok is kizárólag a falu szélén. Így nem meglepő, hogy az elégedetlenek többsége a falu szélén él, nyugdíjas vagy csak az utóbbi tíz évben telepedett le Zsobokon. A közbiztonsággal való elégedettség mértéke nem függ össze a válaszadók korával, nemével, családi állapotával illetve iskolai végzettségével.

A felmérésünk alapján a zsobokiak csaknem fele (46%-a) elégedett, további egyharmada meg nagyon elégedett a munkájával (lásd 43. ábra). Elsősorban azok nagyon elégedettek, akik helyben dolgoznak. Mindössze a válaszadók 11 százaléka nyilatkozott úgy, hogy elégedetlen. A nagyon elégedetlenek többsége munkanélküli, akik alkalmi munkákból élnek. A kevésbé elégedetlenek pedig főként fizikai munkát végeznek, van közöttük pl. hegesztő, géplakatos, gyári munkás.

A felmérésből az is kiderült, hogy a megkérdezetteknek csaknem egytizede nem tudta egyértelműen megválaszolni ezt a kérdést, mert állításuk szerint időnként elégedetlenek, máskor viszont elégedettek a munkájukkal. Úgy találtuk, hogy a válaszadóknak a munkájukkal való megelégedettsége sem függ össze a korukkal, a nemükkel, a családi állapotukkal és az iskolai végzettségükkel sem.

43. ábra: Munkával való elégedettség Zsobokon

Forrás: A falukutató tábor kérdőíves felmérése, 2013

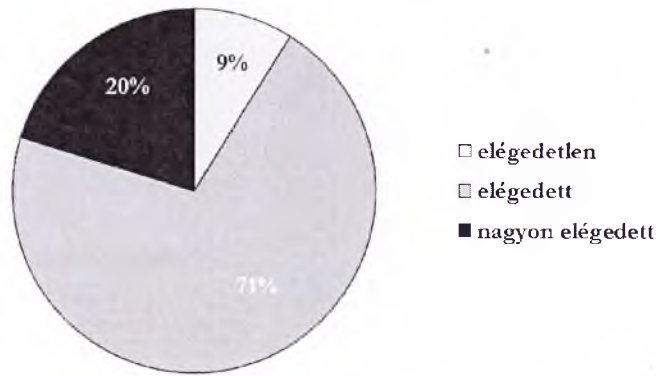
A helyi szórakozási lehetőségekkel való elégedettséget is felmértük. A zsobokiak mintegy 73 százaléka elégedett a szórakozási lehetőségekkel a faluban. Egyötödük viszont elégedetlen, továbbá nyolc százalékuk nem válaszolta meg ezt a kérdést. Szignifikáns összefüggést találtuk a szórakozási lehetőségekkel kapcsolatos megelégedettség és válaszadók családi állapota között. A faluban legkevésbé az elváltak és a nőtlének, míg leginkább a házasok elégedettek a szabadidős lehetőségekkel. A szórakozási lehetőségekkel való elégedettséget viszont nem befolyásolta a válaszadóknak sem életkora, sem a neme.

A kérdőívben rákérdeztünk arra is, hogy van-e valami, amit szívesebben csinálnának a szabadidejükben, ám eddig nem állt módjukban. A válaszadók közel egyharmada úgy nyilatkozott, hogy nincs ilyen jellegű hobbija. Kétharmaduk viszont úgy érezte, hogy ha több szabadideje lenne, szívesen kirándulna, olvasna, varrna, barkácsolna vagy kertészkedne. Ám mindössze két olyan tevékenységet – a színházba járást és a külföldi utazást – említették, amire a faluban nincs lehetőség.

Végül a zsobokiaknak az életükkel való általános elégedettség-érzetét vizsgáltuk. A megkérdezettek kevesebb, mint egytizede elégedetlen a zsoboki életkörülményekkel, ám egy olyan válaszadó sincs a mintánkban, aki nagyon elégedetlen lenne. 91 százalékuk viszont kifejezetten elégedett, amely szerintünk rendkívül jó eredmény (lásd 44. ábra).

Az élettel való általános elégedettséggel kapcsolatos eredményeket nemenként is megvizsgáltuk és eltérést tapasztaltunk. Az élettel való általános elégedettség és a válaszadó neme között ugyan nem mutatható ki szignifikáns kapcsolat, de megállapítottuk, amíg a nőknek csak 7 százaléka, addig a férfiaknak 14 százaléka elégedetlen, vagyis Zsobokon a nők összességében elégedettebbek az életkörülményeikkel, mint a férfiak.

44. ábra: Az élettel való általános elégedettség Zsobokon

Forrás: A falukutató tábor kérdőíves felmérése, 2013

A kereszttábla-elemzés alapján viszont szignifikáns összefüggés van a válaszadók élettel való általános elégedettsége és családi állapota között. Kimutattuk, hogy amíg a hajadonok, a nőtlenek és a házasok túlnyomó többsége általában elégedett, addig az elváltak és özvegyek inkább elégedetlenek az életükkel.

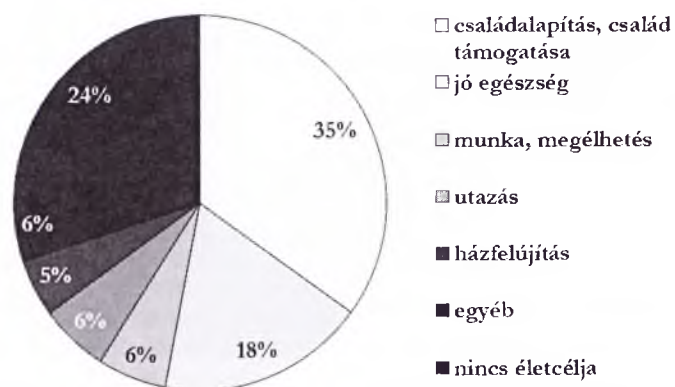
Boldogság Zsobokon

A válaszadók boldogság-érzetét több kérdés együttes elemzésével vizsgáltuk. Kérdőívünkben rákérdeztünk, hogy mennyire érzik az életüket mint egészet sikeresnek, illetve boldognak, és milyen mértékűnek tartják életcéljaik megvalósulását. Nyitott kérdéssel mértük fel a zsobokiak életcéljait, majd a válaszokat az adatok feldolgozása során hét kategóriába soroltuk, amelyek a 45. ábrán láthatóak. A leggyakrabban (a válaszadók 35%-a által) említett életcél a családalapítás és a családtámogatás. Amíg a fiatalok a családalapítást tartják a legfontosabbnak, addig a középkorúak és az idősek már a felnőtt gyerekeiket, unokáikat szeretnék támogatni.

A megkérdezettek közel egyötödének a legfőbb célja egészségi állapotának megőrzése vagy javítása (lásd 45. ábra). Leginkább a férjezett nők tartják fontosnak ezt a célt. Érdekes módon a hajadon nők és a nőtlen férfiak közül viszont senki sem említette ezt a kategóriát.

A harmadik helyen a jobb állás szerzése, a családok megélhetésének biztosítása áll, amelyet főként az elvált válaszadók tűztek ki célul. Ez nem meglepő, hiszen az elváltak gyakran rosszabb anyagi körülmények között élnek, mint a társadalom más csoportjai, ezért alapvető céljuk egy jobban fizető állás megtalálása.

45. ábra: A zsobokiak életcéljai

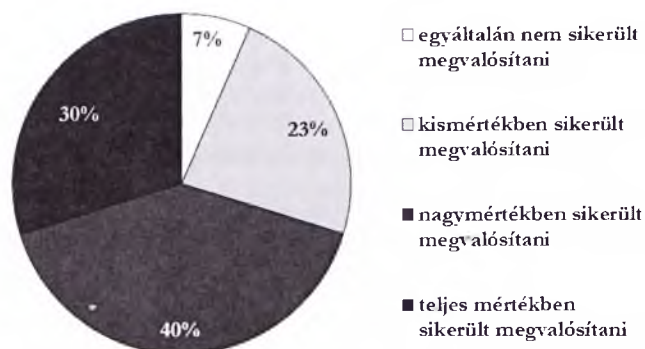
Forrás: A falukutató tábor kérdőíves felmérése, 2013

A megkérdezettek hat százaléka leginkább utazgatni szeretne. Elterést találtunk a válaszok megoszlásában nemek szerint. Az adatok elemzése során kiderült, hogy amíg a férjezett nők közül senki sem említette ezt a választ, addig a nők férfiak egyötöde erre vágyik.

A megkérdezettek öt százalékának a legfőbb célja a házábanak a felújítása vagy átalakítása. Az ilyen jellegű célkitűzéseket főként özvegyek említették. Végül az „egyéb” kategóriába olyan célokat soroltuk, amit általában csak egy-egy válaszadó említett, így pl. továbbtanulást, autóvásárlást, a közösség összetartásának erősítését. A kérdőíves felmérés alapján a válaszadók közül egynegyedének nincs életcélja (lásd 45. ábra). Néhányan nem tudták megválaszolni ezt a kérdést, mások meg azt állították, hogy ők már mindent elértek, amit szerettek volna, így már nem tűznek ki maguk elé további célokat.

Az életcélok feltárása mellett azt is vizsgáltuk, hogy zsobokiaknak milyen mértékben sikerült megvalósítaniuk ezeket a célkitűzéseket a kérdőíves felmérésünk pillanatáig (2013 augusztusáig) (lásd 46. ábra).

46. ábra: Az életcélok megvalósulásának mértéke Zsobokon

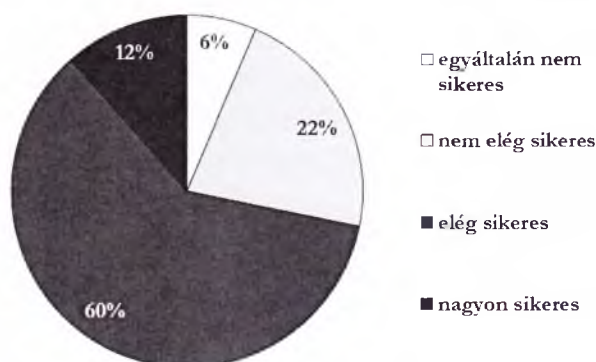

Forrás: A falukutató tábor kérdőíves felmérése, 2013

A válaszadók közel egyharmada érezte úgy, hogy egyáltalán nem vagy csak kismértékben érték el a kitűzött céljaikat. 40 százalékuk viszont úgy vélekedett, hogy nagymértékben, 30 százalékuk szerint pedig teljes mértékben sikerült megvalósítaniuk a céljaikat (lásd 46. ábra). Megállapítottuk, hogy az életcélok megvalósulásának mértéke nem függ össze szignifikánsan a válaszadók nemével, családi állapotával, korával, illetve iskolai végzettségével, vagyis a demográfiai háttérváltozók nem befolyásolják jelentősen a célkitűzések megvalósításának mértékét.

Az alábbiakban ismertetjük, hogy a kérdőíves felmérésünk alapján a zsobokiak mennyire érzik sikeresnek az életüket. A 47. ábrán látható, hogy a válaszadók kevesebb, mint egyharmada (28%-a) véli úgy, hogy egyáltalán nem vagy nem elég sikeres az élete. Azok a válaszadók, akik nagyon sikertelennek érzik az életüket, többnyire munkanélküliek, illetve rokkantnyugdíjasok. A megkérdezettek csaknem háromnegyede (72%-a) viszont úgy érzi, hogy sikeres az élete. Azok többsége, akik úgy nyilatkoztak, hogy nagyon sikeres az életük férjzett vagy özvegyasszony. A keresztábra-elemzések alapján kiderült, hogy a zsobokiak sikerérzete és a válaszadók neme, családi állapota, kora, illetve iskolai végzettsége között viszont nincs szignifikáns összefüggés.

47. ábra: Sikerérzet Zsobokon

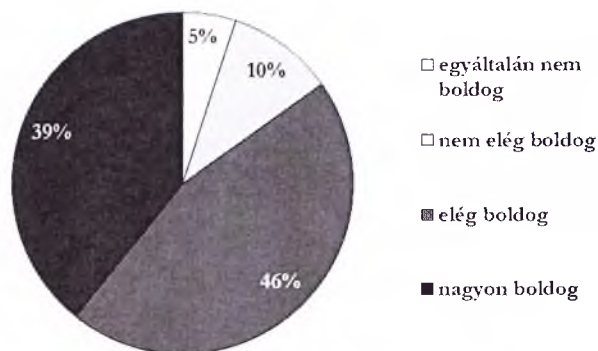

Forrás: A falukutató tábor kérdőíves felmérése, 2013

A szakirodalom (pl. Andorka, 2003; 2009; Havasi, 2009) alapján a boldogságérzet is fontos összetevője a szubjektív életminőségnek. A kérdőíves felmérés alapján igen kedvező eredményeket kaptunk: a megkérdezettek közel fele (46%-a) boldognak, további kétötöde pedig nagyon boldognak vallotta magát. Csupán a válaszadók egytizede érezte úgy, hogy nem elég boldog, illetve további öt százalékuk nagyon boldogtalan (44. ábra).

A zsobokiak boldogságérzete szignifikánsan összefügg a családi állapotukkal. Amíg az elvált válaszadók többnyire azt állították, hogy nagyon boldogtalanok, addig a hajadonok, a nőtlének és a házások többsége saját bevallása szerint boldog. A válaszadók boldogságérzete és a válaszadók neme, kora, iskolai végzettsége között nem mutattunk ki szignifikáns kapcsolatot.

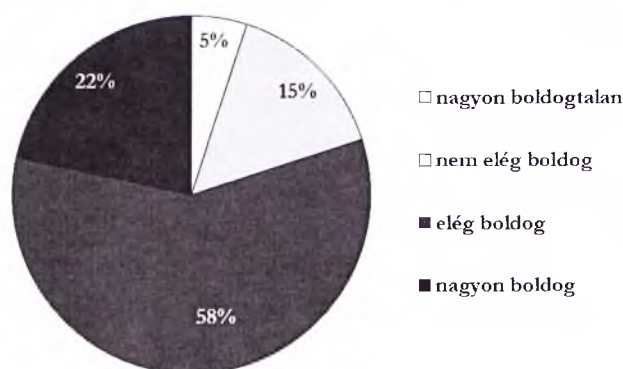
48. ábra: Boldogságérzet Zsobokon

Forrás: A falukutató tábor kérdőíves felmérése, 2013

Végül a szubjektív életminőség három fent ismertetett területének összesítésével előállítottuk egy boldogság-indexet, amely szerint a megkérdezettek egyötöde érzi úgy, hogy nagyon boldogtalan vagy nem elég boldog. A válaszadók több mint fele (58%) viszont úgy nyilatkozott, hogy elég boldog és több mint egyötöde nagyon boldog (lásd 49. ábra).

49. ábra: Boldogság-index megoszlása

Forrás: A falukutató tábor kérdőíves felmérése, 2013

A keresztábla-elemzés eredményei alapján a három változónak a boldogság-indexre való hatása sorrendben a következő: a sikerérzeté a legerősebb, az életcélok megvalósulásának mértéke áll a második helyen és bár a boldogságérzet változó befolyása a leggyengébb, ám még ennél is közepesnél erősebb kapcsolatot találtunk, vagyis alapvető szerepe van a boldogság-index alakulásában.

Megvizsgáltuk, hogy a boldogság-index mely elégedettségi részterületekkel mutat szignifikáns összefüggést. Azt találtuk, hogy a boldogság-index – a várakozásainkkal ellentétben – nem áll szignifikáns kapcsolatban az egészségi állapottal, a közbiztonsággal, valamint a közösségi

élettel való elégedettséggel. A boldogság-index alakulását befolyásolja viszont a jövedelemmel, a munkával, az iskolai végzettséggel, a házzal és a szórakozási lehetőségekkel való elégedettség mértéke. A Somers-féle d-mutató¹⁹ segítségével meghatároztuk az ordinális változók közötti kapcsolatok erősségét is, amelynek eredményeit a 22. táblázat tartalmazza.

22. táblázat: A boldogság-index és az elégedettségi részterületek közötti kapcsolatok erőssége

	Somers-féle d- mutató	szignifikancia
munka	0,501	0,000
jövedelem	0,403	0,000
környezet	0,380	0,000
iskolai végzettség	0,354	0,002
ház	0,306	0,016

Forrás: A falukutató tábor kérdőíves felmérése, 2013

A fenti táblázat alapján az általunk vizsgált elégedettségi területek közül a munkával való elégedettségnek van legnagyobb hatása az általános boldogságérzetre. A második helyen a jövedelemmel, míg a harmadikon a lakókörnyezettel való elégedettség áll. Az iskolai végzettséggel és a házzal való elégedettség kisebb szerepet játszik a boldogságérzet alakulásában.

A helyi kulcsszereplőkkel készített félig strukturált interjúk során rákérdeztünk arra, hogy vajon mi az oka annak, hogy Zsobokon a lakosság többsége elégedett az életével és boldog. A válaszadók elmondták, hogy a zsobokiak mindig is sokat dolgoztak, többségüknek nehéz élete volt, de „*hozzászoktak ehhez, sosem zúgolódtak*”. Ahogy azt már a korábbi fejezetekben is említettük, a férfiak közül sokan a vasútnál dolgoztak, és csak hétfvégén jöttek haza Zsobokra. Így a nők a háztartási feladatok és a gyermeknevelés mellett gondozták az állatokat és sokan varrtak is (Interjú Molnár Irmával és Ruzsa Erzsébettel).

Az 1990-es évekig sokkal rosszabb körülmények között éltek a faluban, hiszen csak földút volt, így havazás vagy eső esetén nehézkes volt a közlekedés. A tanárok közül többen elköltöztek, ezért bezárt az iskola. Ám az 1990-es évek elején a lelkes házaspár irányításával sok pozitív változás történt: többek között felújították a templomot, kibővítették az iskolát, vállalkozásokat indítottak, így munkahelyeket teremtettek helyben, és utat építettek. Létrehoztak egy malmot és pékséget, így az asszonyoknak már nem kellett maguknak sütniük vagy Bánffyhunyadra járni pékáruért. A zsobokiak többsége örült a változásoknak, és aktívan részt vettek valamennyi munkálatban, így tovább erősödött az összetartozás érzése is a faluban. Az új munkahelyeknek

¹⁹ A Somers-féle d két ordinális változó közötti kapcsolatot méri, értéke -1 és +1 között változhat. A mutató 1-hez közeli értéke abszolút értékben erős kapcsolatot jelez a változók között, míg a 0-hoz közeli értéke gyenge kapcsolatot jelent (Sajos-Mitev, 2007).

köszönhetően nagyon kevés a munkanélküli a faluban. A munkanélküliek alkalmi munkákból fenn tudják tartani magukat. Ezenkívül elég sokan dolgoztak állami vállalatoknál, pl. a vasútnál a rendszerváltás előtt, ők magasabb nyugdíjat kapnak, mint akik a magánszférában dolgoztak. Sok idős asszony pedig varrással egészíti ki a nyugdíját. A faluba érkező adományokból jutányos áron jutnak ruhákhoz a rászorulóok (Interjú Molnár Irmával és Ruzsa Erzsébettel). Ebből adódóan a lakosság nagy része ki tudja elégíteni a létfenntartáshoz kapcsolódó szükségleteit, viszonylagos anyagi jólét jellemző, ezért elégedettek falubeliek. Emellett a zsobokiak nem tűznek ki olyan célokat maguk elé, amit ne tudnának elérni, ezért boldogabbak is (Interjú Gál Máté Istvánnal).

Összegzés

Tanulmányunkban a szubjektív életminőség jellemzőit vizsgáltuk Zsobokon. Megállapítottuk, hogy a lakosság túlnyomó többsége boldog és elégedett az élete egészével. Azt találtuk, hogy a zsobokiak legkevésbé a jövedelmükkel, az egészségi állapotukkal és az iskolai végzettségükkel, míg leginkább a házukkal, a lakókörnyezetükkel, a közösségi élettel és a közbiztonsággal elégedettek. A munkájukkal azok a legelégedettebbek, akik Zsobokon dolgoznak pl. a gyermekotthonban, az iskolában vagy a helyi vállalkozásokban. A helyi szórakozási lehetőségekkel is elégedett a lakosság túlnyomó része. Kiderült továbbá, hogy még ha több volna a szabadidejük, akkor is szinte kizárólag olyan tevékenységeket végeznének, amelyeket helyben is művelhetnek.

A különböző elégedettségi területeket összesítve azt találtuk, hogy a lakosság több mint 90 százaléka elégedett az élete egészével. Megállapítottuk, hogy ha kis mértékben is, de a nők elégedettebbek, mint a férfiak, valamint a hajadonok, a nőtlenek és a házasok elégedettebbek, mint az elváltak és az özvegyek. Ezek az összefüggések az általános boldogságérzet is esetében is fennállnak.

A boldogság-indexünk alapján a zsobokiak négyötöde boldog. Az általános boldogságérzetet alapvetően meghatározta az életcélok megvalósulásának mértéke és a sikerérzet. A zsobokiak legfontosabb életcéljai: a családalapítás, a családtagok támogatása; az egészségi állapotuk megőrzése, javítása; a jobb munka és a biztos megélhetés. Az általános boldogságérzet összefügg az elégedettségi részterületekkel. Leginkább a munkával, illetve a jövedelemmel való elégedettség befolyásolta az alakulását.

Felhasznált szakirodalom

- Andorka, R. (szerk.) (2003): Bevezetés a szociológiába. Budapest, Osiris Kiadó.
- Ercsey, I. (2010): Az életminőség mérése. Széchenyi István Egyetem, Győr. <http://kgk.sze.hu/images/dokumentumok/kauzkiadvany2010/ercsey02010da.pdf> Letöltve: 2013.12.23.
- Farkas, T. (szerk.) (2009): Vidékfejlesztés II. Egyetemi jegyzet, Gödöllő, Szent István Egyetem.
- Fekete, Zs. (2006): Életminőség-koncepciók, definíciók, kutatási irányok. In: Utasi Á. (szerk.) (2006): A szubjektív életminőség forrásai: biztonság és kapcsolatok. Budapest, MTA Politikai Tudományok Intézete, pp. 277–301.
- Hankiss, E. (1977): Érték és társadalom. Budapest, Magvető.
- Havasi, V. (2009): Az értékrend és az életminőség összefüggései. Doktori értekezés, Debreceni Egyetem, Közgazdaságtudományi Doktori Iskola.
- Hegedűs, R. (2002): Szubjektív társadalmi indikátorok – Szelektív áttekintés a téma irodalmából. In: Szociológiai Szemle, (58), pp.58-72.
- Káposzta, J. – Nagy, H. (2013): A vidékfejlesztés és a környezetipar kapcsolata az endogén fejlődésben. In: Journal of Central European Green Innovation, 1 (1), pp. 71-82.
- Kovács, B. (2007): Életminőség – boldogság – stratégiai tervezés. In: Polgári Szemle, 3 (2), pp. 14-29.
- Márfi, A. (2007): A szubjektív életkörülmények társadalmi-gazdasági összefüggései. In: Utasi Á. (szerk.) (2007): Az életminőség feltételei. Budapest, MTA Politikai Tudományok Intézete, pp. 6-23.
- Sajtos, L. – Mitev, A. (2007): SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv. Budapest, Alinea Kiadó.
- Varga, K. (2002): Az életminőség értékrendszeri tényezői. In: Társadalomkutatás, 20 (3-4), pp. 217-245.

Interjúalanyok:

- Gál Máté István, Zsobok község képviselője
Molnár Irma, zsoboki református lelkész
Molnár János teológia-professzor, lelkész
Ruzsa Erzsébet, a zsoboki Bethesda Gyermekotthon gazdasági vezetője